

MINDENKI CSAK EGYETLEN DINÁRT ADJON!

Írta: Schulhoff József

Két régi tervem van. Fehasználom az alkalmat azok kifejtésére. Az egyik gazdasági. A felhívás ugyan szigorú utasítást tartalmazott: mindenki a saját körébe vágó kérdésekhez szóljon hozzá. Én újságíró vagyok, nincs szakmám, mindenhez értek – mindenhez keveset.

Gazdasági tervem ez: szervezzük meg a magyarságot gazdaságilag. Mindenki csak egyetlen dinárt adjon. A hivatalos statisztika szerint ötszázhatvanezren vagyunk. Ez ötszázhatvanezer dinárt tenne ki. A „mindenki egy dinárt” jelszó úgy értendő, hogy sokan vannak nincstelének, akik egyáltalán nem tudnak adni, viszont lesznek, akik tíz, ötven, száz dinárt, talán még többet is adhatnak azok helyett, akik nem adhatnak. A félmillió dinár nem sok, de nem is lebecsülendő összeg. Készpénz! Erre lehet már némi hitelt is kapni. Állítsanak egy háromtagú, gazdasági szempontból elsőrendű erőből álló tanácsot a központi hitelszövetkezet élére. A központ létesítsen fiókokat az egyes községekben. A fiókokat szigorúan a központ felügyelete és irányítása alá kell rendelni. A központ kezdje meg a termelés egyöntetű irányítását. Vannak kitűnő szakértőink, akik pontosan meg tudják mondani, hogy hol mit kell termelni. Vannak kitűnő kereskedőink, akik megmondják, mikor mire van szükség. A gazdasági szervezet teremtse meg a jugoszláviai magyarság tervgazdálkodását. Vásároljanak fájálatokat, vetőmagot, később gépeket, felszerelést. Semmit sem adnak ingyen. Mindenért fizetni kell, de a fizetés úgy történik, hogy az utasításra termelt mennyiségeket a szövetkezet átveszi, értékesíti, és a befolyó összegből, amelyre – ha van – előleget is adhat, levonja követelését. A szövetkezet legfőbb célja tehát az lenne, hogy a termelést szabályozva megkönnyítse és irányítsa az értékesítést. Működését az iparosságra is kiterjesztheti. Központi ipari elárúsítóhelyeket állít fel az iparosok olyan munkájának eladására, amelyet raktárra készítettek, de eldugottságuk miatt nehezebben értékesíthetik, mint egy központi eladóhelyen.

Félmillió dinár kevés pénz minderre, de kezdetnek elég. A tervet közkinccsé teszem. A szakértők találják meg a megvalósítás eszközeit.

A másik tervem kulturális. Állítsuk fel végre a jugoszláviai magyarság szabadegyetemét. Szuboticán a háború előtt és alatt működött a szabadliceum. Alexander Bernát, Babits Mihály, Lányi Ernő és sokan mások, világhírű nagyságok tartottak előadást minden szerdán. Támasszuk fel ezt. Alakuljon meg egy tíz–tizenöt személyből álló előadói gárda. Minden szombaton tartson valaki előadást. Minden előadáson csak egy előadó legyen, könnyed nyelvezetű, szórakoztató felolvasásra. Tízhetes, esetleg tizenöt hetes tanfolyamokat rendezzenek. Minden szombaton egyszerre négy helyen tartsanak előadást. Először – mondjuk – Szuboticán, Noviszádon, Petrovgrádon és Szomborban. A tanfolyam, amelyben minden témakör legkiválóbb képviselője kap előadói széket, és egy általános műveltséget terjesztő tanfolyamként szerepelhet, irodalmat, irodalomtörténetet, kultúrtörténelmet, műveltségtörténelmet, művészet-történelmet, közgazdaságot, pénzügyet, jogot, zenét, politikai alapismereteket, földrajzot, csillagászatot és matematikát, szemléltető statisztikát, gyermeknevelési, családfegyelmi, orvosi alapfogalmakat foglaljon össze, és a hallgatónak valóban általános műveltséget nyújtson. Az egyes előadások ne tartsanak tovább háromnegyed óránál, egy óránál. Utána rövid vitát lehet rendezni. Az egész tehát nem foglalna le külön időt senkinek az idejéből. Az előadások nyelvezete könnyed, lehetőleg nagyon szórakoztató legyen. Nyújtsa a tanfolyam azt, amit egy újságnak kell nyújtania: látszólagos szórakoztatással oktassa a hallgatót. Az előadók pedig vállalják magukra azt a kis áldozatot, hogy a minden negyedik héten sorra kerülő előadásukra egyik vagy másik városba utazzanak. A szabadegyetem tagdíjaiból fedezni lehetne az útiköltségeket, az előadás egyébként belépődíjmentes. A tanfolyamszerű előadás-sorozaton kívül szabadon választott témáról tetszés szerint tarthatnak előadásokat arra alkalmasak. A szabadegyetem előadói karára alkalmasok nevét nem sorolom fel, mert esetleg valaki kimaradna. Fontos és közérdek, hogy az előadókat ne nevek és személyi szereplési ambíciók szerint toborozzák össze, hanem tényleges képességeik szerint válogassák meg.